

Tárgytematika / Course Description

Tudományelmélet

AKLM_BHTM007

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Szabó Péter István

Félév / Semester: 2021/22/2

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 9/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tudományelmélet tárgy oktatási célja, hogy a hallgató képet kapjon a tudományos kutatás elméleti, gyakorlati illetve módszertani kérdéseiről. Valamint korszerű ismereteket szerezzen a tudomány- és a kutatómódszertan mai problémáiról, a tudományos tevékenység legfontosabb formáiról.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A tudományról vallott felfogásmódok változása az ókor időszakától a modern korig. [Hempel](#) és [Oppenheim](#) munkássága, akik kidolgozták a tudományos magyarázat [deduktív-nomologikus](#) modelljét, majd az [induktív-statikus](#) (I-S) modellt. Az átfogó törvény modellje, ami szerint a magyarázat abban áll, hogy egy megmagyarázandó eseményt a törvényszerűség alá kell rendelni. Maga a magyarázat egy szillogizmus. A verifikációs elv és a fizikalizmus. [Neurath](#) és [Carnap](#) szerint minden állítás lefordítható fizikai nyelvre. Minden tudomány lefordítható a fizika nyelvére. A neopozitivizmus kritikusanak állításai. [Karl Popper](#) szerint az emberi tudásnak nincsenek végső fundamentumai, hanem állandóan ki vannak téve a tévedés lehetőségének. Egy eredmény akkor tekinthető tudományosnak, ha jól tesztelhető, és van rá mód, hogy kimutatható a hamissága (*falszifikálható*).

[Thomas Kuhn](#) tudományelméleti forradalma. A tudományos elméletek nem csak az ismeretek halmazai, hanem meghatározott logikai egységek. A normál tudomány természete. A paradigmák elsőbbségének kérdése. A tudományos forradalmak jellemzése, szükségszerűsége. Forradalom és tudományos haladás.

[Paul Feyerabend](#) szerint soha nem érvényesülnek univerzális, tiszta, kontextusfüggetlen módszertani normák. A konzisztenciafeltétel. Néhány tudományos argumentáció konkrét vizsgálata. Kopernikusz és a Galilei-ügy. A Sokal-eset.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele:

A szemináriumok rendszeres látogatása és az azokon való aktív részvétel.

Vizsgára bocsátás feltétele:

A szemináriumok rendszeres látogatása és az azokon való aktív részvétel.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Bernal, J.D. (1963): Tudomány és történelem. Gondolat Kiadó, Bp.

Feyerabend, Paul (2002): A módszer ellen. Atlantisz, Bp.

Carnap, R.(1999): A metafizika kiküszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül. In. Forrai Gábor – Szegedi Péter (szerk.), Tudományfilozófia: Szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Bp.

Popper, Karl R. (1997): A tudományos kutatás logikája. Európa Kiadó, Bp.

Hempel (1999): Az indukció újabb problémája. In. Forrai Gábor – Szegedi Péter (szerk.), Tudományfilozófia: Szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Bp.

Kuhn, T (2000): A tudományos forradalmak szerkezete. Osiris Kiadó, Bp.

Laudan (1999): A tudomány áltudománya. In. Forrai Gábor – Szegedi Péter (szerk.), Tudományfilozófia: Szöveggyűjtemény. Áron Kiadó, Bp.

Ziauddin Sardar (é.n.): Thomas Kuhn és a tudomány-háborúk. Alexandra, Bp.

Oktató: Dr. Szabó Péter